

Dr hab. Piotr Szychowski
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka
Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego
w Poznaniu
pszychowski@amuz.edu.pl

RECENZJA W POSTĘPOWANIU DOKTORSKIM
PANA MGR ZUQUAN ZHOU

Zlecniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, pismo z dnia 8 grudnia 2022 roku, w związku z uchwałą nr 2/2022 Składu Orzekającego z dnia 5 grudnia, wyznaczającą mnie recenzentem w postępowaniu w sprawie nadanie stopnia doktora mgr. Zhou Zuquan.

Do zlecenia została dołączona dokumentacja w formie papierowej oraz elektronicznej, zawierająca:

- Wniosek
- Opinię promotora
- Życiorys naukowy
- Certyfikat potwierdzający posiadanie stopnia magistra
- Wykaz ocen uzyskanych w szkole średniej
- Wykaz prac artystycznych i naukowych
- Raport z badania antyplagiatowego
- Zaświadczenie o uzyskaniu przez kandydata efektów uczenia się dla kwalifikacji

na poziomie 8. Polskiej Ramy Kwalifikacji, uprawniające go do ubiegania się o nadanie stopnia doktora

- Plik PDF zawierający oceny z egzaminu językowego TOEFL

Podstawowe dane o doktorancie:

Pan Zuquan Zhou urodził się w Hunan w Chinach. Kształcił się w Chińskim Konserwatorium Muzycznym w Pekinie, początkowo w ramach studiów licencjackich w latach 2007 – 2011, następnie studiów magisterskich 2012 - 2015. Od 2019 odbywa staż artystyczny w klasie dr. hab. Gajusza Kęski w Akademii Muzycznej w Krakowie. Obecnie jest nauczycielem akademickim na Wydziale Muzycznym Uniwersytetu Chongqing. Od czasów liceum był akompaniatorem szkolnego chóru, a także brał udział w zajęciach wokalnych oraz z dyrygentury. Po studiach wstąpił do Orkiestry Symfonicznej Armii Chińskiej. Podejmował się publikacji swoich prac naukowych, a w publikowanych tekstach odnosił się nie tylko do tematów fortepianowych, ale poruszał również zagadnienia związane z estetyką muzyki oraz muzyką ludową. Wielokrotnie przygotowywał uczniów do udziału w konkursach pianistycznych, podczas których zdobywali oni liczne nagrody i wyróżnienia. Doktorant wymienia w tym kontekście *XI Międzynarodowy Młodzieżowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina, Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny w Changsha, Międzynarodowy Młodzieżowy Konkurs Pianistyczny w Szanghaju* czy *Konkurs Pianistyczny o Puchar Konserwatorium Muzycznego Xinghai*. W następujący sposób informuje o nagrodach uzyskanych na konkursach pianistycznych:

- 2016 – *III Konkurs Pianistyczny podczas Festiwalu Kultury i Sztuki Młodych, Hunan*, 1. miejsce
- 2017 – *XI Konkurs pianistyczny Złoty Zegar*, eliminacje w prowincji Hunan, 3. miejsce
- 2017 – *I Międzynarodowe Spotkania Pianistyczne w Changsha*, grupa: nauczyciele, grupa: utwór chiński, 1. miejsce
- 2018 – „*Latająca melodia*” *Konkurs Pianistyczny 4 miast wydzielonych*

(Pekin, Tianjin, Szanghaj, Chongqing), 3. miejsce

- 2018 – XI Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny Młodych w Szanghaju, grupa: nauczyciele akademicy, 1. miejsce na szczeblu miejskim (Chongqing) oraz w finale krajowym
- 2018 – II Konkurs Pianistyczny Puchar „Rzemieślnika Chongqingu”, 2. Miejsce
- 2021 – XIII Konkurs pianistyczny Złoty Zegar, eliminacje w Chongqingu, 3. Miejsce

Doktorant informuje również o dokonaniu nagrań dziesięciu solowych utworów na fortepian, takich jak: „Chaotian yangfan”, „Chuanjiang chuangong haozi”, „Tańczące lampiony” skomponowanych przez wiceprzewodniczącego Stowarzyszenia Muzyków w Chongqingu profesora Li.

Mgr Zuquan Zhou nie zamieszcza niestety kompletu dokumentów, takich jak programy koncertów, dyplomy, które potwierdzałyby uzyskane nagrody. Informacji o wymienianych konkursach oraz koncertach (zwłaszcza w kontekście oceny ich rangi) na próżno też szukać w internecie.

Ocena dzieła artystycznego

Praca doktorska pana mgr Zuquan Zhou pod tytułem *Rezonans Kaprysów op. 1 Niccolò Paganiniego w Studien nach Capricen von Paganini op. 3 Roberta Schumanna i Grandes études de Paganini S.141 Franciszka Liszta – różnorodność wirtuozerii i ekspresji w okresie Romantyzmu* składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu tegoż dzieła w formie pracy pisemnej pod tym samym tytułem.

Należy podkreślić, że sam wybór, opanowanie oraz rejestracja 12 etiud, mających ukazać wirtuozowskie elementy gry zgodnie z ideą skrzypcowego pierwowzoru, zasługuje na uznanie. Grę Doktoranta w obu cyklach cechuje dobry poziom wykonawczy, nienaganna technika pianistyczna, wycucie stylu wykonywanych utworów, co przy dużej dojrzałości artystycznej, pozwala mu na

swobodną prezentację własnych wizji.

Słuchając interpretacji *Etiud* Liszta nie sposób nie odnieść wrażenia niewątpliwej skłonności Doktoranta do częstych kompromisów agogicznych, przejawiających się w postaci zwolnień w szybkich przebiegach figuracyjnych. Z jednej strony odbierają one wykonywanym dziełom tak charakterystyczny dla pierwowzorów skrzypcowych element wirtuozowski, z drugiej jednak stanowią dla Wykonawcy swoisty bufor bezpieczeństwa, gwarantujący pewne i czyste wykonanie karkołomnych przebiegów. Myślę, że z korzyścią, zwłaszcza w kontekście tematu dysertacji, byłoby zwrócenie się w stronę większego ryzyka agogicznego, nawet kosztem ewentualnych „strat”, które przecież w przypadku nagrania studyjnego z łatwością można by zniwelować. Osobiście również w wariacji II i VII z *Etiudy a-moll* starałbym się „wykonawczą skuteczność” zastąpić próbą gry bardziej finezyjnej.

W *Etiudach* Schumanna doktorant prezentuje naturalną, szczerą muzykalność. Jego zaangażowanie w kreowanie nastroju poszczególnych utworów pokazuje, że dobrze czuje się nie tylko w muzyce wirtuozowskiej, której romantycznym uosobieniem jest twórczość Liszta, ale również w repertuarze poetyckim, wymagającym głębszego wniknięcia w sferę emocjonalną. Swoją drogą nieczęsto w literaturze zdarza się sytuacja, żeby dzieła mające ten sam pierwowzór miały tak odmienną stronę wyrazową, zwłaszcza, że powstały spod pióra niemalże rówieśników.

W nagraniu pojawiają się nieliczne niedoskonałości wykonawcze, drobne nieczystości, niekiedy błędna pedalizacja, w wydawałoby się nietrudnych miejscach. Z jednej strony może to dziwić wobec możliwości ponownego nagrania oraz edycji materiału muzycznego, z drugiej zaś mogłoby sugerować, iż w procesie wyboru ostatecznej wersji doktorant wyżej stawiał autentyczność frazowania w poszczególnych fragmentach, niż skuteczność wykonania.

Ocena pracy pisemnej - opisu dzieła artystycznego

Praca pisemna, będąca opisem dzieła artystycznego, składa się ze streszczenia, wstępu, trzech głównych rozdziałów, podsumowania i bibliografii. Doktorant we wstępie nakreśla główne jej założenia:

Rozprawa ta jest studium porównawczym Studien nach Capricen von Paganini (Etiudy według Kaprysów Paganiniego) op. 3 Roberta Schumanna i Grandes études de Paganini (Wielkie etiudy według Kaprysów Paganiniego) S.141 w adaptacji Franciszka Liszta. Niewątpliwie aranżacje ostatniego ze wspomnianych kompozytorów, (...) stały się – szczególnie w salach koncertowych – najbardziej rozpoznawalnymi i szeroko docenianym dziełami, o czym świadczą także poświęcone im liczne publikacje. Jednakże spośród kompozycji Schumanna op. 3 niknie pod względem popularności w porównaniu do całej jego twórczości. Schumann celowo nie wprowadził elementu wirtuozowskiego do swojego dzieła, mimo że temat zaczerpnięty jest ze zbioru 24 Kaprysów Paganiniego. Przeciwnie wręcz, op.3 Schumanna przepełnione jest poetyką i licznymi skojarzeniami. Wśród publikacji muzycznych niewiele pozycji poświęconych jest właśnie temu tematowi, dlatego pochylam się dogłębniej nad jego zbadaniem poprzez eksplorację dzieła i nabranie doń nowej perspektywy.

Rozdział pierwszy pracy odnosi się do szeroko rozumianego zagadnienia wirtuozerii od jej początków, których Autor upatruje w muzyce wokalne, poprzez jej rozwój w muzyce instrumentalnej. Następnie Doktorant płynnie przechodzi do omówienia stylu wirtuozowskiego Niccolò Paganiniego w kontekście jego wpływu na rozwój muzyki oraz na twórczość Schumanna i Liszta. W rozdziale drugim przedstawione są biografie oraz dzieła Schumanna i Liszta, a także przedstawiony jest wpływ oraz inspiracje twórczością Paganiniego. Najważniejszy z punktu widzenia tematu pracy jest rozdział trzeci, w którym Doktorant dokonuje szczegółowej analizy komparatystycznej dzieł Schumanna i Liszta, opartych na *op.1* Paganiniego. Autor omawia również zależności, a także podobieństwa i różnice występujące w wersjach Schumanna i Liszta.

Praca jest napisana poprawną polszczyzną, choć nie brak niezgrabności stylistycznych, powtórzeń, drobnych omyłek merytorycznych (np. *La campanella* nie jest w tonacji Gis-dur tylko w gis-moll), pewnych niedociągnięć edytorskich (np. brak numeracji przykładów nutowych). Powyższe zastrzeżenia jednak, po części zrozumiałe ze względu na fakt, iż Doktorant jest obcokrajowcem, nie wpływają na wartość merytoryczną pracy.

Konkluzja

Niniejszym stwierdzam, że praca doktorska pana mgr Zuquan Zhou stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Doktorant wykazał się dobrym warsztatem pianistycznym, a w części opisowej właściwymi umiejętnościami formułowania tez i wniosków oraz szeroką znajomością poruszanej problematyki.

Przedstawiona przez niego praca doktorska pod tytułem *Rezonans Kaprysów op. 1 Niccolò Paganiniego w Studien nach Capricen von Paganini op. 3 Roberta Schumanna i Grandes études de Paganini S.141 Franciszka Liszta – różnorodność wirtuozerii i ekspresji w okresie Romantyzmu* spełnia wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022, poz. 574 z późn. zm.).

Pracę doktorską pana mgr Zuquan Zhou przyjmuję.

Poznań, 9 stycznia 2023 r.

Piotr Szykowski